

Секція:

Природничі науки

УДК 581.6

Марченко П.– ст. гр. 11-Б

Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

**ВИКОРИСТАННЯ СИРОВИНИ ПОДОРОЖНИКА ВЕЛИКОГО
(*PLANTAGO MAJOR*), ЯК ЛІКУВАЛЬНОГО ЗАСОБУ В УМОВАХ
НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ**

Науковий керівник: асист., Кириєнко О.О.

Marchenko P.

Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

**USE OF RAW MATERIALS OF (*PLANTAGO MAJOR*) AS A
MEDICINAL PRODUCT IN AN EMERGENCY CONDITION**

Supervisor: Kirienko Olena

Ключові слова: лікарські рослини, лікарська сировина, подорожник великий (*Plantago major*).

Keywords: medicinal plants, medicinal raw materials, (*Plantago major*).

В умовах сучасної екологічної ситуації у світі та Україні зокрема, набуває актуальності питання використання екологічно чистої продукції. Дане питання стосується і лікувальних засобів. Все більша увага звертається на виготовлення лікувальних засобів з сировини лікарських рослин характерних для певної місцевості.

В історії українського народу протягом тисячоліть накопичувався досвід використання лікарських рослин, їх заготівля та виготовлення ліків для лікування різних хвороб. Доказом цього є рукописний трактат лікування травами Євпраксії – онуки Володимира Мономаха, яка проживала в часи Київської Русі. Використавши багатий народний досвід, вона узагальнила найдоцільніші рецепти, що ними послуговувалися люди [1].

У народній медицині використовуються тільки в Україні понад 200 лікарських рослин, в науковій же – значно менше. В останні роки науковцями, фітотерапевтами, лікарями все більше уваги звертається на вивчення багатого тисячолітнього досвіду нашого народу лікування травами, збираючи ці відомості в народних знавців, цілителів та травників. Перевага трав над хімічними препаратами в тому, що при високій ефективності лікування вони не дають побічного негативного впливу на організм. Тому цей факт є одним з тих позитивних моментів, які мають саме лікарські рослини.

Кожен регіон України має свій ендемічний потенціал лікарських рослин. Проте слід відзначити, що саме подорожник великий (*Plantago major*) зустрічається по всій території України. Ця лікарська рослина привернула нашу увагу своїм широким спектром використання у лікуванні хвороб, невибагливістю до місць зростання та простими рецептами приготування лікарської засобів.

Подорожник великий (*Plantago major*) – багаторічна трав'яниста рослина родини подорожникових (*Plantaginaceae*) [2]. У народі цю рослину називають ще придорожник, семіжильник, чиряків трава, порезник, попутник. Хоча походження назви

цієї рослини пояснюється перекладом міжнародної ботанічної назви подорожника – плантаго майор (*Plantago major*) з латинської мови «plantago» як «ступня» і «слідувати», тобто «супутник», і «майор» (major) – «великий» [1].

У науковій медицині використовують усю сировину подорожника великого: листки, коріння, насіння, сік. Препарати з подорожника сприяють підвищенню рівня гемоглобіну, збуджують апетит, позитивно діють при гострих шлунково-кишкових захворюваннях, мають тонізуючу, протизапальну, антисептичну, ранозагоювальну дію.

У народній медицині спектр застосування подорожника великого має більш широкий діапазон. Листки використовують як кровоспинний і ранозагоювальний засіб, при ударах, порізах, наривах, носових кровотечах; усю рослину – при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, внутрішніх ранах, хворобах нирок, серця, гіпертонії, туберкульозі легень, бронхіальних запаленнях, хворобах печінки та при жовтяниці, при хворобах ясен, очей, зубному болю.

Подорожник – це найкращий помічник при саднах, розбитих колінах і порізах. Антисептичні якості рослини є альтернативою застосування йоду або зеленки. Такі властивості подорожника обумовлені наявністю у його листках глікозиду аукубіну, гірких й дубильних речовин, каротину, вітаміну С і К, лимонної кислоти. Листки подорожника використовують як у свіжому вигляді так і у висушеному. Так, розтерті листки подорожника прикладають до ран, фурункулів, при запаленнях шкіри, укусах комах, рожистих запаленнях шкіри; рослина здатна зупиняти сильні кровотечі або прибирати запалення.

Використовують подорожник і в педіатрії. Він допомагає від попрілостей у немовлят, використовуючи при цьому екстракт листя рослини, змішаний з мигдальним маслом і бджолиним воском. Для захисту ж шкіри дитини від висипань роблять масаж, при якому використовують кубик льоду, загорнутий в лист подорожника.

У народній медицині часто застосовують насіння подорожника при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, запальних процесах у шлунку, кишечнику. Це зумовлено тим, що насіння подорожника містить слиз, аукубін, білкові й дубильні речовини, жирну олію, ферменти, смоли, які чинять протизапальну та антисептичну дію.

На окрему увагу заслуговує той факт, що користь подорожника великого не закінчується виключно на дезінфекції ран та виготовленні ліків для людини. Так, його використовують ще і у ветеринарії: порошок з сухих листків використовують для лікування сибірки. Сировину подорожника великого: листки, насіння, ще вживають у їжу. Зокрема, свіжі і квашені листки подорожника вживають як салат, з них готують перші страви: супи й бульйони. Насіння подорожника, заквашене з молоком, вважають смачною і корисною приправою до м'ясних і рибних страв.

Отже, подорожник великий – не тільки цілюща рослина, знайоме багатьом поколінням, а й альтернатива здорового харчування. Переваги цієї трави перевершують недоліки – вона корисна для загоєння ран, при лікуванні кашлю, органів травної системи і в багатьох інших випадках.

Список використаних джерел:

1. Верхратський С.А., Заблудовський П.Ю. Історія медицини. Київ: Вища школа, 1991.
2. Подорожник великий // Лікарські рослини : енциклопедичний довідник / за ред. А. М. Гродзінського. Київ : Видавництво «Українська Енциклопедія» ім. М.П. Бажана, Український виробничо-комерційний центр «Олімп», 1992. 355 с.